

БИОГРАФИЈА НА ПРОФ. Д-Р КРАСИМИРА ИЛИЕВСКА

Красимира Илиевска е родена во Скопје (1950 год.) каде што го завршува основното образование. Средното образование го завршува во Софија во 1967 год. Истата година се запишува на Филозофскиот факултет во Скопје на Катедрата за славистика и дипломира во 1971 год. Паралелно (од 1969 год.), студира и на Катедрата за македонски јазик и дипломира во 1972 година.

По дипломирањето, во 1972 година, се запишува на постдипломски студии на Филолошкиот факултет во Скопје. Магистерската дисертација „Топонимите во Македонија во XIII и XIV век според хрисовулите на Горг Скопски“ ја одбранува во јануари 1975 година.

Докторската дисертација „Мазуринска крмчија (јазична анализа)“ ја одбранува во 1988 година. Во текот на подготовката на дисертацијата, во учебната 1976/1977 година има едногодишен студиски престој во Москва каде што работи на истражување на најстарите јужнословенски писмени споменици со правна содржина.

Од 1972 до 1988 година била вработена во Архивот на Македонија (сега Државен архив на Република Северна Македонија). Со вработувањето била вклучена во тимот за подготовка и издавање на македонскиот дипломатар кој во тоа време, во првата половина на 1972, бил во фаза на оформување и започнувал со својата работа. К. Илиевска е вклучена во него од самиот почеток. Учествува во изработката на првите два тома од едицијата (Споменици за средновековната и понова историја на Македонија, т. I (Скопје, 1975) и т. II (Скопје, 1977), во кои, покрај колективната работа, има и свои самостојни прилози. Во 1979 година по оформувањето на Институтот за старословенска култура во Прилеп, ова одделение (со дел од тимот) преминува во тој Институт, а К. Илиевска останува во Архивот и добива други работни должности. Покрај основната,

раководител на Одделението за издавачка дејност, повремено е ангажирана и на други задачи.

Четири години била лектор по македонски јазик во странство: во учебните 1980/81 и 1981/82 год. на Универзитетот „Мартин Лутер“ во Хале – Германија, а во учебните 1983/84 и 1984/85 – на Универзитетот „М. В. Ломоносов“ во Москва, Русија.

Четири години, од 1982 до 1985, учествува во работата на Семинарот за македонски јазик, литература и култура како лектор.

На Катедрата за славистика работи од 1988 год. како доцент, вонреден (1993) и редовен професор (1998) по предметите методика на наставата по руски јазик, руска граматика (морфологија), лексикологија, стилистика, теорија на превод и др. Предавала и руски јазик на Економски факултет, на групата за македонски јазик, и др.

Се пензионира во 2015 година.

Покрај наставната работа, во тој период, К. Илиевска учествува во работата на различни комисији, била шеф на Катедрата за славистика во два мандата, била ментор на голем број дипломски работи како и магистерски и докторски дисертации и др.

Како гостин-професор држела предавања и на Универзитетот „Мартин Лутер“ во Хале и на Универзитетот „М. В. Ломоносов“ во Москва.

За својата работа повеќепати била наградувана со пофалници, благодарници и признанија. Добитник е и на медал Пушкин од Руската Федерација.

Научните интереси на Красимира Илиевска се насочени кон повеќе области. Се занимава со ономастика, главно историска: ексцерпира топоними документирани во средновековните документи, ги анализира, а потоа ги убицира и ги проследува (и објаснува) промените во името во текот на вековите до современата форма. На таков начин, освен за самото име (со сите варијанти на бележење), се добива и информација од кога е познат тој топоним на теренот, односно колку е старо некое населено место. Така резултатите од тие истражувања стануваат значајни не само за ономастиката и лингвистиката, туку и за други области на науката. Покрај магистерската дисертација има голем број статии од оваа област.

Различни прашања и проблеми од областа на палеославистиката и медијевистиката се речиси постојано во полето на нејзиниот интерес. Покрај со проучување и обработка на средновековни грамоти и хрисовули издадени на манастири на територијата на Македонија, се занимава и со кирилметодијевистиката, со историјата на номоканонот и најстарите крмчии создадени на Балканот, со „Законот за судење на луѓето“ и др.

Резултат на тоа се голем број статии и неколку монографии: Мазуринска крмчија (јазична анализа), Скопје 1999, Мазуринская кормчая, Памятник межславянских культурных связей XIV - XVI вв. (колективен труд) РАН, Москва 2002, законз соудзнии людъмз, МАНУ, Скопје 2004, Киевски дамаскин (Комплетирање на Македонскиот превод на Дамаскиот од Григориј Пелагониски) проект на МАНУ и УАНУ, Скопје 2015; Блаже Конески, Кирилometодиевската традиција од IX-XIX (Прилози за јазикот и културата од кирилometодиевскиот и црковнословенскиот период), Критичко издание, том 7, Приредила Красимира Илиевска, МАНУ, Скопје, 2020.

Психолингвистика: Развитие на детскиот говор – Со книгата *Во очекување на „големиот живот“* и голем број статии сврзани со појавата и развитокот на говорот кај децата, за првпат во нашата научна средина се разгледуваат одделни прашања од оваа област, се izdelуваат и објаснуваат некои типични грешки или погрешни врски во оформувањето на говорните навик и се набележуваат начини и постапки за нивно разрешување или коригирање.

Од областа на современите словенски јазици се занимава со македонската и руската хомонимија и полисемија на различни нивоа, како и со одделни прашања на лексикологијата, етимологијата од аспект на различниот пренос и семантика кај одделни старословенски основи и сл. Автор е на четири учебници (со работни тетратки) за основното образование.

Се занимавала и со преводи и препеви (А. С. Грибоедов, Од многу ум, 1976; М. Горки, Егор Буличов и другите, 1976; Н. В. Гогољ, По претставата, 1980; В. И. Ленин, Собрани дела, т.11 (1981), т. 16 (1981). Т. 36 (1985) и др.

Автор е и на две книги за деца.

БИБЛИОГРАФИЈА НА ПРОФ. Д-Р КРАСИМИРА ИЛИЕВСКА

1974

Грибоедов, А.С. 1974. Од многу ум: комедија во стихови во четири чина [препев: Красимира Илиевска]. Скопје: [б.и.].

1975

Топонимите во Македонија во XIII и XIV век според хрисовулите на Горг Скопски, одбранета магистерска теза, 1975 год.

„Грамоти на манастирот Св. Георги - Горг Скопски“, Споменици за средновековната и понова историја на Македонија, т. I. Скопје: Архив на Македонија, 1975, 181-241.

1976

Горки, М. 1976. Егор Буличов и другите [превод: Красимира Илиевска]. Скопје, [б.и.].

1977

„Теодор Метохит и неговиот извештај за дипломатската мисија во Србија“, Споменици за средновековната и понова историја на Македонија, т. II. Скопје: Архив на Македонија, 1977, 217-226.

„Кралот Стефан Дечански според неговите биографи“, Споменици за средновековната и понова историја на Македонија, т. II. Скопје: Архив на Македонија, 1977, 555-593.

„За ностратичката лингвистика и ностратичките јазици“, Литературен збор, XXIV, кн. 2, 1977, 111-115.

1978

„Од топонимијата на Полог според владетелските повелби од XIII и XIV век“, Полог низ вековите. Тетово: Бигорски научно-културни собири, 1978, 13-23.

„Романски елементи во македонската топонимија“, Ономатолошки прилози, кн. 1, Београд, 1978, 59-68.

1980

Гогољ, Н.В. 1980. По претставата [превод: Красимира Илиевска]. Скопје, [б.и.].

1981

„Основата мок-, мак- во македонската топонимија“, Četrta onomastična konferenca. Ljubljana: SAZU, 1981, 77-88.

Ленин, В. И. 1981. Собрани дела, т. 11 (1906-1907), [превод: Красимира Илиевска]. Скопје: Култура, Комунист, Македонска книга, Мисла, Наша книга.

Ленин, В. И. 1981. Собрани дела, т. 16 (1911-1912), [превод: Красимира Илиевска]. Скопје: Култура, Комунист, Македонска книга, Мисла, Наша книга.

1982

„Географски имиња од XIII и XIV век во топонимијата на Скопската област“ (III Ономастичка конференција, Дубровник 1979), *Onomastica Jugoslavica*, kn. X. Загреб: JAZU, 1982, 307-312.

1985

Ленин, В. И. 1985. Собрани дела, т. 36 (1893-1900), [превод: Красимира Илиевска]. Скопје: Култура, Комунист, Македонска книга, Мисла, Наша книга.

1986

„Развоен пат на Архивот на Македонија“, Архив на Македонија 1951-1976. Скопје: Архив на Македонија, 1986, 7-15.

„Формирање на Архивот и архивско законодавство“, Архив на Македонија 1951-1976. Скопје: Архив на Македонија, 1986, 15-25.

„Издавачка дејност на Архивот на Македонија“, Архив на Македонија 1951-1976, Скопје: Архив на Македонија, 1986, 85-99.

Каталог на изданијата на Архивот на Македонија, СДАРМ и САРЈ. Скопје: Архив на Македонија, 1986, 1-16.

1988

„По трагите на Методијевиот номоканон“, Кирило-Методијевскиот период и Кирило-Методијевската традиција во Македонија. Скопје: МАНУ, 1988, 43-51.

„За некои проблеми во наставата по македонски јазик со странци (руско-македонски семантички интерференции)“. Основи на математичката анализа: за средните училишта, 129-132.

„Антропонимски и топонимски образувања на -ане/-јане (врз материјал од Мазуринската крмчија)“, Македонски јазик, XXXVIII-XXXIX, 1988, 271-281.

„Издавачка дејност во архивите на С. Р. Македонија“, Македонски архивист, кн. XVII, Скопје 1988, 5-25.

„Граѓа за историјата на македонскиот народ во Архивот на Србија, т. I-IV (9 кн.)“, Београд 1979-1988, Македонски архивист, кн. XVII, Скопје, 1988, 114-119.

1989

„За некои јазични карактеристики во словата на Климент Охридски“, Климент Охридски и улогата на Охридската книжевна школа во развитокот на словенската просвета. Скопје: МАНУ, 1989, 73-81.

2Од дипломатската преписка на рускиот конзул во Битола, М. Хитрово“, Гласник на друштвото на историчарите на Македонија, XXXIII, 1, Скопје 1989, 163-171.

1992

„Значаен јубилеј на македонистиката - Леонхард Готхилф Мазинг“, Современост 1-4, 1992, 370-378.

1993

„За некои несловенски суфикси во изведенки од лични имиња во Мазуринската крмчија“, VII konferencja onomastyczna, Acta Universitatis Lodzianis, Folia Linguistica, Lodz 27, Lodz, 1993, 97-104.

„Совладување на комплексите“ (Трибина: Странските јазици во образованието), Нова Македонија, 7.04.1993.

„Modele słowotwórcze w nazwach chrześcijańskich odłamów religijnych“, VIII Ogólnopolska konferencja onomastyczna. Onomastyka literacka, WSP Olsztyn 1993, 392-396.

„Кога и како да се учат странските јазици“, Странските јазици како светоглед. Скопје 1993, 79-83.

„Зборообразувачки модели во формирањето на термини со религиска содржина (според материјал од Мазуринската крмчија)“, Годишен зборник на Филолошкиот факултет, кн. 18-19, 1992-93, 69-81.

1994

„Jak se objevila ve slovanském Nomokánonu slova ‘шпиљман’, ‘шпиљманити’, ‘вено’ i ‘цента’“, Acta Universitatis Carolinae, Philologica 5, Slavica pragensia XXXVI, Praha, 1994, 121-133.

1995

„Училиштата во Битолскиот вилает во крајот на XIX век видени со очите на руските дипломатски претставници во Битола“, Макропроект „Историја на Културата на Македонија,, Содржински и методолошки прашања во истражувањето на историјата на културата на Македонија, кн. 1. Скопје: МАНУ, 1995, 231-241.

“Етноантропонимите регистрирани во средновековните документи на македонската јазична територија“, Македонски јазик XXXX, 1995, 217-225.

„Некоторые особенности интерференции в процессе обучения (на примерах русского и македонского языков)“, Славистички студии, 6-7, 1995, 58-65.

„Блаже Конески (1921-1993)“, Славистички студии, 6-7, 1995, Скопје, 233-235.

„Презвитер Наум - од монашката терминологија“, Светите Климент и Наум Охридски и придонесот на Охридскиот духовен центар за словенската просвета и култура (Прилози од научниот собир одржан на 13-15 септември 1993). Скопје: МАНУ, 1995, 203-211.

„Свети Климент и Наум Охридски по повод 1100 годишнината од хиротонисувањето на св. Климент Охридски за прв словенски епископ и доаѓањето на св. Наум Охридски за учител во Охрид“, Festschrift zum 65 Geburtstag von Prof. Dr. habil. Wolfgang Boeck und Prof. Dr. habil. Horst Schmidt (Ehrenkolloquium am 26.04.1995 in Halle / Saale). Herausgeber H. Eckert, U. Borgwardt, Halle Wittenberg, 1995, 19-34.

1996

„Преглед на извештаите на руските конзули и вице-конзули во Битола во периодот 1861-1883 година“, Македонско руски врски во XIX и почетокот на XX век“. Скопје: МАНУ, 1996, 130-142.

„Јазикот на малите деца - патоказ кон проблемите на странците во изучувањето на македонскиот јазик“, XXII Научна дискусија на XXVIII Семинар за македонски јазик, литература и култура. Скопје, 1996, 139-153.

„Прилог кон остварувањето на целите во воспитувањето на децата во предучилишниот период“, Трибината „Современите општествени промени и целите на воспитанието и образованието во Република Македонија“ (Струга, април 1996).

„Единство староцрковнославјанскогo јазика в диалектном многообразиј“, „Дни славјанској култури“ (Кострома, Русија, мај 1996), Славјански алманах. Москва: РАН, 1996, 223-230.

„Рецепција на категоријата род во јазикот на малите деца“, Јубилеен годишен зборник на Филолошкиот факултет, кн. 22. Скопје, 1996, 67-78.

„Јазични иновации (од анализата на детскиот говор)“, Јубилеен годишен зборник на Филолошкиот факултет, кн. 22. Скопје, 1996, 49-66.

„Преглед на извештаите на руските конзули и вице-конзули во Битола во периодот 1861-1883 година“, Македонско руски врски во XIX и почетокот на XX век“. Скопје: СДАРМ, 1996, 130-142.

„Местото на деминутивите во формирањето на говорот кај децата“, Свечениот собир на Филолошкиот факултет, 5-6 декември 1996.

„Усвојување на некои основни граматички категории кај децата од

предучилишна возраст“, Литературен збор, 1-2, 1996, 89-95.

„Местото на поезијата во развитокот на децата од предучилишна возраст“, Литературен збор, 5-6, 1996, 73-81.

Мразкова, Д. 1996. Книга за Катерина [превод и адаптација Красимира Илиевска], Скопје: Менора.

1997

„Улогата на етимологизирањето во процесот на усвојување на јазикот (Од анализата на детскиот јазик)“, Зборник од Научниот собир во МАНУ „Педесет години на македонската наука за јазикот“. Скопје: МАНУ, 1997, 225-236.

„Имиња изведени од основата „брат“, IX Ogólnopolska konferencja onomastyczna, «Syntezy antropimiczne i antropimie obszarów pogranicznych», Antropimie słowiańska. Warszawa: SOW, 159-174.

„Гумно, гумења, гуменце (Во метафорична и топонимиска употреба)“, Зборник во чест на проф. д-р Радмила Угринова-Скаловска. Скопје, 1997, 77-87.

„Рецепција на категоријата број во јазикот на децата од предучилишна возраст“, XXIII Научна дискусија на XXIX Семинар за македонски јазик, литература и култура. Скопје, 1997, 14-21.

„О путях заимствования в старых рукописях“, Slawistyka 2, Ополе: Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Opolskiego, 1997, 41-51.

Местото на броевите и споредбите во детскиот јазик“, Годишен зборник на Филолошкиот факултет, кн. 23, Скопје 1997.

„Дарю дар“, Retrospektívne a perspektívne pohľady na jazykovú komunikáciu, III konferencia o komunikácii. Banská Bystrica - Donovaly, 11-13 септември 1997.

„Общеславянские характеристики языка детей дошкольного возраста“, VII Международная конференция „Европейская русистика и современность“, Познань, 23-25 септември 1997.

1998

„Сестъ - сидеть = седне - седи (руско-македонски паралели и конфронтации“, Македонско-руски јазични, литературни и културни врски. Скопје, 1998, 267-275.

„Карактеристики на детскиот јазик во услови на двојазичност (руско-македонски паралели)“, Македонско-руски јазични литературни и културни врски. Скопје, 1998, 151-161.

„Основата Благ-, Блаж-, од апелативен, антропонимски и топонимски аспект“, X Ogólnopolska konferencja onomastyczna, Gramatika onomastyczna, (Ополе, Полска, септември 1996). Warszawa, 1998, 379-391.

„Каноническая основа для формирование автокефальных церквей (по данным Кормчей)“, Меѓународна конференција Проблеми сравнительно-исторического языкознания в сопряжении с лингвистическим наследием Ф.Ф. Фортунатова, 27-29 января 1998 г., МГУ, Москва.

Во очекување на „големиот живот“. Скопје: Менора, 1998.

„Общеславянские лексико-грамматические параллели (из анализа детской речи)“ Изучавање словенских језика, књижевности и култура у инословенској средини, Београд, 1998, 293-302.

1999

„Разговор со „Читачот“ на имиња“, Придонесот на Блаже Конески за македонската култура, Скопје, 1999, 97-107.

Мазуринска крмчија. Скопје: Институт за македонски јазик, 1999.

„Улогата на книгата во психофизичкиот развој на децата од предучилишна возраст“, Детски парламент, Скопје 22-25 ноември 1999.

2000

„Размислувања за фирмите“, Македонскиот јазик во јавното општење. Скопје: Институт за македонски јазик, 2000, 324-336.

„Каноническая основа для формирование автокефальных церквей (по данным Кормчей)“, *Slavica Varia Halensia*, Martin-Luthet-Univesität Halle-Wittenberg, SVH Band 6, Lit., 2000, 155-166.

2001

„Место межязыковой омонимии в процессе обучения русскому языку в македонских учебных заведениях“, Конгресс „Русский язык - исторические корни и современность“, Москва, март 2001.

Учебник русского языка, первый год обучения. Скопје: 2003. (коавтор: Зинаида Богачова Глигоријевиќ)

Рабочая тетрадь, первый год обучения. Скопје: Просветно дело, 2001.

2002

Белякова, Е. Илиевска, К. Князевская, О. Соколова, Е. Старостина, И. Шчапов, Ј. Мазуринская кормчая, Памятник межславянских культурных связей XIV - XVI вв, , Москва: РАН, 2002.

„Прилог кон разрешувањето на прашањето кога и каде е преведен „Законот за судење на луѓето““, Делото на Блаже Конески (остварувања и перспективи). Скопје: МАНУ, 2002, 371-391.

“Време во времето. Од аспект на меѓујазичната хомонимија и полисемија“, *Славистички студии*, 10, 2002, 173 -187.

2003

Учебник русского языка, второй год обучения. Скопје: Просветно дело, 2003.

Рабочая тетрадь - второй год обучения. Скопје: Просветно дело, 2003.

Учебник русского языка, третий год обучения. Скопје: Просветно дело, 2003.

Рабочая тетрадь - третий год обучения. Скопје: Просветно дело, 2003.

2004

Учебник русскогo јазика, четвeртый год обучения. Скопје: Просветно дело, 2004.

Рабочая тетрадь - четвeртый год обучения. Скопје: Просветно дело, 2004.
законз соуднизи людьмз. Скопје: МАНУ, 2004.

„Преосмислување на старословенизмите во современите словенски јазичи“. Македонско-украински културни врски (X-XX век) II. Скопје, 2004, 209 – 227.

2005

„Општи законитости во усвојувањето на категоријата род во раната детска возраст“, Transgressing gender conference. Тркалезна маса на тема: Language transgression of the binary, Загреб 7-9.10.2005.

2006

„Проблемот на меѓујазичната омонимија и полисемија во наставата по руски јазик во македонските училишта“. Руско-македонски јазични, литературни и културни врски: (материјали од третата македонско-руска научна славистичка конференција, Охрид 9-11 август 2001 г.). Скопје : Филолошки факултет „Блаже Конески“, 35-49.

2007

Градот на среќните луѓе. Скопје: Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, Завод за испитување на материјали и развој на нови технологии, 2007.

„За еден необјавен труд на акад. П. Хр. Илиевски од 1945 год.“ Меѓународен научен собир: Класика - Балканистика - Палеославистика (по повод одбележувањето на 85-годишнината од раѓањето и 60 години научна работа на акад. Петар Хр. Илиевски). Скопје: МАНУ, 2007, 355-409.

2008

„Од македонско-руската хомонимија: зборови и изрази од фреквентната лексика со термилошко значење“. Реферати на македонските слависти за XIV-от Меѓународен славистички конгрес во Охрид, 10-16 септември 2008 година. Скопје: МАНУ, 123-139.

2009

„За научниот пристап на П. Драганов“. Петар Драганов и Македонија и Македонците, Скопје: МАНУ, 2009, 255-276.

„Семантичките различия у славјанских омонимов лексики связанной с человеком и его телом“, Македонско-украинската конференција, Киев 2009, 434-444.

2011

„Општословенски тенденции во формирањето на јазичниот израз кај децата“, *Folia philologica macedono – polonica*, т. 8, 2011, 137-153.

2013

„Проклиза на кратките заменски форми во Киевскиот дамаскин (XVI в.). Прилог кон хронологијата на развојот на балканските словенски јазици од аспект на современиот македонски јазик“ Материјали Меѓународной научной конференции Славянские языки и литературы в синхронии и диахронии, Москва, 26- 28 ноември 2013. Москва 2013, 140-142.

2014

„Живот, живее – во општословенски контекст“, Руско-македонски јазични, литературни и културни врски. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, 2014, 169-179.

„Местото и улогата на композитните зборови во Киевскиот дамаскин“, Кирилometодиевската традиција и македонско-руските културни и духовни врски, Скопје, 2014, 225-235.

2015

Киевски дамаскин (Комплетирање на Македонскиот превод на дамаскиноот од Григориј Пелагониски) проект на МАНУ и УАНУ, Скопје, 2015.

2016

„Категоријата определеност во македонскиот превод на дамаскиноот“, Славјанские јазици и култури в многоязычном мире. Пермь, 2016, , 189-198.

„Народи Словенски слишите слово“, Епоха на св. Климент Охридски I, Скопје: МАНУ, 2016, 71-79.

2017

„Во слава на првоучителите“, Милениумското зрачење на Св. Климент Охридски (меѓународен научен собир по повод 1100-годишнината од упокојувањето на Св. Климент Охридски, 28-29 октомври 2016). Скопје: МАНУ, 2017, 117-123.

2018

„Вред – веред – вреден – вредный“, Руско-македонски јазични, литературни и културни врски. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, 2018, 149-159.

2020

„Местото на некои особености на руската полисемија во наставата по руски јазик“, Руски јазик, литература и култура: минато, сегашност и иднина. Скопје: Руски центар, 2020, 59-69.

Блаже Конески, Кирилometодиевската традиција од IX-XIX (Прилози за јазикот и културата од кирилometодиевскиот и црковнословенскиот период), Критичко издание, том 7 [приредила Красимира Илиевска]. Скопје: МАНУ, 2020.

„За современите критички изданија на „Законот за судење на луѓето“, Прилози XLV 1-2. Скопје: МАНУ, 2020, 225-237.

2023

„Л. Г. Мазинг и интересот за македонскиот јазик во крајот на XIX век“ Меѓународен научен собир 100 години Блаже Конески и 75 години Филолошки факултет. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“, 147-157.

„Л. Г. Мазинг за македонскиот јазик“, предговор кон преводот на докторската дисертација на Л. Г. Мазинг Фонетиката и акцентот на македонскословенските дијалекти (прилог кон нивната критика). Скопје: Л. Мазинг, 2023, 1-12.

„Блаже Конески и неговиот интерес за кирилometодиевистиката“, Прилози XLVII, 2, 2023, 59-69.

„ДОМ“, Меѓународен славистички научен собир Славистиката во синхронија и дијахронија. Скопје: Филолошки факултет „Блаже Конески“ (во печат)